

- Tesis kullanım ve harcama eğilimlerinin öğrenilebilmesi için bireysel ya da grup seyahati olması,
- Turizmin bölge üzerindeki ekonomik etkileri ve turistlerin harcamalarını artırma yollarını öğrenmek için kişi başına harcama ve harcamanın konaklama, yiyecek-içecek, yerel ulaştırma ve turlara dağılımı,
- Ziyaretçilerin, en azından mevcut pazara dayalı, genel olarak bölge ve özel olarak çekicilikler, tesisler ve hizmetler düzeyinde tatminleri ve ziyaretten memnuniyetleri,
- Yerel halkın çekicilik, ulaştırma ve tesisleri kullanım seviyeleri.
- Bölgenin imajı, çekiciliklerin farkında olup olmadıkları ve çekiciliklerde yapılan sınıflandırmanın değerlendirilmesi.
- Seyahatlerini planlamada kullandıkları bilgi kaynakları,

Ayrıca, turizm bölgesine tur düzenleyen tur operatörleri ve seyahat acentaları ile görüşmeler yapılır. Çünkü, tur operatörleri ve seyahat acentaları; turizm bölgesi hakkındaki kendi izlenimlerinin yanısıra, bölgeye tur düzenlenmesinde karşılaşılan sorunlar, fiyat yapıları, rakip bölgeler ve turistlerin turizm bölgesi hakkındaki izlenimleri konusunda da bilgiye sahiptirler (Inskeep 1991: 110).

Uygun pazarlar için pazar gelişim planları ve endüstri gelişim planları yapılmalıdır. Bu iki fonksiyonla ilişkili olarak ; seyahat, ziyaretçi ve potansiyel ziyaretçi araştırılmalı, turizm bölgesi araştırılmalı ve ikisi arasındaki ilişki araştırılmalıdır. Herbiri ile ilgili ayrı araştırma ve her biri arasındaki ilişkiyi gösterecek analitik bir çerçeveye ihtiyaç vardır. Pazar ihtiyacı ve mevcut turizm ürünü veya geliştirilmesi düşünülen turistik ürün çeşidi arasındaki ilişki pazar ve gelişim planlaması için önemlidir.

“Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ne Gelen Yabancı ve Yerli Turistlerin Değerlendirilmesi” başlığı altında ise makalenin başlığı turizm çeşitlendirmesi olduğundan geliştirilmesi önerilen turizm çeşitleri ile ilişkili bazı bilgiler sunulabileceği umulmaktadır. Ancak burada farklı kaynaklara atıf yapılarak 1996

yılında iller itibari ile yerli ve yabancı turistlerin konaklama ve geceleme sayılarını ve turistlerin yıllar itibari ile hangi kapılardan giriş yaptıklarını buluyorsunuz. Ayrıca bir paragrafta 1996 yılında “579.023 yerli turist konaklamış” yazarken takip eden paragrafta “2005 yılında 368.025 yabancı, 374.544 yerli turisti beklenmektedir. Yabancı turistler 312.821 konaklama ve 750.771 geceleme; yerli turistler ise 318.371 konaklama ve 764.090 geceleme yapacaklardır. 2005 yılında yabancı turistler 262.489.572 dolar ve yerli turistler 832.583.897 dolar harcama yapacaklardır” yazmaktadır. Yerli turistlerin sayılarının ya da konaklama sayılarının 2005 yılında azalacağı, sayıları, konaklamaları ve gecelermeleri birbirine çok yakın olmasına rağmen neden yerli turistlerin yabancı turistlerden üç kat daha fazla dolar harcama yapacakları ise hiç anlaşılmamaktadır.

Sonuç olarak, yazının başında da belirtildiği gibi yayınlanan araştırmalar önemli bir misyonu yerine getirmektedirler. “Güneydoğu Anadolu Projesi’nde (GAP) Turizmin Çeşitlendirmesi” adlı makale bir makalenin kapsayabileceği sınırları aşmaya çalıştığından aksayan yönleri bulunmaktadır. Çünkü makalenin her alt başlığı uzun ve titiz çalışmaları gerektirecek kadar kapsamlı görünmektedir. Ancak, makalenin böyle zor bir çabaya girişerek; yeni ve ayrıntılı araştırmalara ışık tuttuğu ve makro araştırmaların önemini ortaya koyduğu için katkısı tartışılmaz.

KAYNAKÇA

- Gunn, C. (1988). *Tourism Planning*. Second Edition, New York: Taylor & Francis.
- Inskeep, E. (1991). *Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Development Approach*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- İçöz, O. (1996). *Turizm İşletmelerinde Pazarlama: İlkeler ve Uygulamalar*. Ankara: Anatolia Yayıncılık.
- Mill Robert C. and Alastair M. Morrison (1992). *The Tourism System*. Second Edition, New Jersey: Prentice Hall International Inc.
- Olalı Hasan ve Alp Timur (1988). *Turizm Ekonomisi*. İzmir: Ofis Ticaret Matbaacılık Sti.

Dr. İbrahim İLHAN, Erciyes Üniversitesi, Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Nevşehir
E-mail: ibrahim@eunev.edu.tr

Getiri Yönetimi (Yield Management) Hakkındaki Bir Makale Üzerine..*

Getiri Yönetimi (Yield Management) batıdaki büyük havayolu işletmelerinin 1978’deki serbestleştirme sonrasında artan rekabeti göğüsleyebilmek amacıyla geliştirmiş oldukları bir sistemdir. Havayolu

işletmeleri bu sistem sayesinde stoklanamaz özelliği olan koltuk kapasitelerini daha etkili bir şekilde kullanmaya başlamışlardır (Daudel ve Vialle:2). Bu sistem daha sonraları hizmetlerin stoklanamaz özel-

liği olan diğer sektörler tarafından keşfedilmiş ve kullanılmaya başlanmıştır. 1980'lerin sonlarından itibaren de batıdaki akademik yazında bu konuya olan ilgi artmış ve konaklama sektöründeki kullanımı konusunda günümüze değin kavramsal düzeyde birçok makale yayınlanmıştır (Bkz. Brotherton ve Mooney, 1992; Donaghy vd., 1995a; 1995b; Kimes, 1989a; 1989b; 1994; 1997; Yeoman ve Watson, 1997; Jones ve Hamilton, 1992; Escoffier, 1997; Orkin, 1988). Bu konu ile ilgili olarak yapılan alan araştırmaları ve sayısal çalışmalar ise sınırlı bir düzeyde kalmıştır. Bu çalışmalara örnek olarak Griffin'in (1995) Getiri Yönetimi Sistemi'nin otel işletmelerinde başarılı bir biçimde çalıştırılabilmesi için gerekli olan 27 kritik başarı faktörünü belirlediği sayısal çalışması ve Donaghy vd.'nin (1997a; 1997b) sistemin otel işletmelerine uygulanması ile ilgili alan araştırmaları örnek gösterilebilir. Sistemin otel işletmelerine uygulanması durumunda % 5 civarında bir gelir artışı olacağı konusunda yazarlar ve uygulamacılar arasında ortak bir görüş bulunmasına rağmen bunun nasıl olacağı konusunda ayrıntılı bir çalışma bulunmamaktadır (Kimes, 1997). Getiri Yönetimi Sistemi'nin Dünya'da ve Türkiye'de otel işletmelerinde uygulanması ve performansının ölçülmesi konuları ırla araştırılmayı beklemektedir.

Türkiye'de Getiri Yönetimi konusu akademik yazında ilk defa bütünlüklü olarak Kayaman tarafından ele alınmaktadır. Makalede Getiri Yönetimi Sistemi'nin otel işletmelerinde verimli bir şekilde uygulanabilmesi için on basamaktan oluşan işlevsel bir model sunulmakta ve modelin 2. ve 6. basamakları 21 adet beş yıldızlı otel işletmesinde sayısal bir araştırma ile sorgulanmaktadır. Araştırmada ortaya konulan bulgular oldukça önemlidir.

Fakat bu noktada yapılan bir atıf hatasının düzeltilmesi gerekmektedir. Çünkü Kayaman'ın (2000: 23) sunmuş olduğu model Yeoman ve Ingold'a (1997) değil, Donaghy vd.'ne (1995b; 1997b) aittir. Yeoman ve Ingold makalenin içinde bulunduğu derleme kitabın editörleridir. Makalenin Türkiye akademik yazınındaki ilk çalışma olması, bundan sonra bu konuda çalışma yapacak olanlara doğru yönelimler vermesi açısından hayati bir önem taşımaktadır. Bu yazı yanlışlığın düzeltilmesi amacıyla kaleme alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Brotherton, B. ve Mooney, S. (1992). Yield Management-Progress and Prospects. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 11(2): 23-32.
- Daudel, S. ve Vialle, G. (1994). *Yield Management: Applications to Air Transport and Other Service Industries*, Paris: Institut du Transport Aerien.
- Donaghy, K., McMahon, U. ve McDowel, D. (1995a). Yield Management: An Overview. *Int. J. Hospitality Management*, 14(2):139-150.
- Donaghy, K. ve McMahon, U. (1995b). Managing Yield: A Marketing Perspective. *Journal of Vacation Marketing*, 2(1): 55-62.
- Donaghy, K., McMahon-Beattie, U. ve McDowel, D. (1997a). Implementing Yield Management: Lessons from the Hotel Sector. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 9(2):50-54.
- Donaghy, K., McMahon-Beattie, U. ve McDowel, D. (1997b). Yield Management Practices, İçinde: (Ed.) I. Yeoman ve A. Ingold, *Yield Management: Strategies for the Services Industries* (ss.183-201). Londra: Cassell.
- Escoffier, M. R. (1997). Yield Management: Where We've Been, Where We Are, Where We're Going. *FIU Hospitality Review*, 15(1): 47-56.
- Griffin, R. K. (1995). A Categorization Scheme for Critical Success Factors of Lodging Yield Management Systems. *Int. J. Hospitality Management*, 14(3/4):325-338.
- Jones, P. ve Hamilton, D. (1992). Yield management: Putting People in the Big Picture. *The Cornell H.R.A. Quarterly*, 33(1): 89-95.
- Kimes, S. E. (1989a). Yield Management: A Tool for Capacity-Constrained Service Firms. *Journal of Operations Management*, 8(4):348-363. İçinde: Ed: C. Lovelock. (1992). *Managing Services* (ss.188-201), New Jersey: Printice Hall.
- Kimes, S. E. (1989b). The Basics of Yield Management. *The Cornell H.R.A. Quarterly*, 30(3): 14-19.
- Kimes, S. E. (1994). Perceived Fairness of Yield Management. *The Cornell H.R.A. Quarterly*,:22-29.
- Kimes, S. E. (1997). Yield Management: An Overview. İçinde: (Ed.) I. Yeoman ve A. Ingold, *Yield Management: Strategies for the Services Industries* (ss.3-11). Londra: Cassell.
- Orkin, E. B. (1988). Boosting Your Bottomline with Yield Management. *The Cornell H.R.A. Quarterly*, 28(4):52-56.
- Yeoman, I. ve Watson, S. (1997). Yield Management: A Human Activity System. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 9(2):80-83.
- Yeoman, I. ve Ingold, A. (1997). Decision Making. İçinde: (Ed.) I. Yeoman ve A. Ingold. *Yield Management: Strategies for the Services Industries* (ss.101-119). Londra: Cassell.

Murat Emeksiz, Anadolu Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Yunus Emre Kampüsü, Eskişehir
E-mail: memeksiz@anadolu.edu.tr

* Kayaman, Rüçhan (2000). "Ankara, İstanbul ve İzmir'de Bulunan Beş Yıldızlı Konaklama İşletmelerinde Getiri Yönetimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi: Amprik Bir Çalışma". *Turizm Akademik*, 1(1): 22-30